ECLI:LV:AT:2018:0220.11092004410.2.L

Lieta Nr. 11092004410

SKK-54/2018

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa

LĒMUMS

Rīgā 2018.gada 20.februārī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese Anita Poļakova,

tiesnesis Voldemārs Čiževskis,

tiesnesis Pēteris Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. B/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 27.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 25.jūlija spriedumu

/pers. B/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 6 mēnešiem.

/pers. B/ soda termiņā ieskaitīts apcietinājumā pavadītais laiks no 2015.gada 7. līdz 27.janvārim.

/pers. B/ piemērotais drošības līdzeklis – nodošana policijas uzraudzībā – atstāts negrozīts.

Cietušās /pers. C/ kaitējuma kompensācijas pieteikums apmierināts daļēji.

No /pers. B/ cietušās /pers. C/ labā piedzīta kaitējuma kompensācija 1537,91 *euro*, pārējā daļā kaitējuma kompensācija nav noteikta.

[2] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 25.jūlija spriedumu /pers. B/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas par tīšu smagu miesas bojājumu nodarīšanu, kas vainīgā neuzmanības dēļ bija par iemeslu cietušā nāvei.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 27.septembra spriedumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona prokuratūras prokurores A. Voino apelācijas protestu un apsūdzētā /pers. B/ apelācijas sūdzību, Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 25.jūlija spriedums atcelts daļā par /pers. B/ noteikto sodu.

/pers. B/ pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas sodīts, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem 6 mēnešiem.

Pārējā daļā Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 25.jūlija spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis apsūdzētais /pers. B/, lūdzot atcelt Rīgas apgabaltiesas 2017.gada

27.septembra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā. Apsūdzētā ieskatā, apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi vairākus Krimināllikuma normu pārkāpumus.

Kasācijas sūdzībā pausto viedokli apsūdzētais /pers. B/ pamatojis ar tālāk izklāstītajiem argumentiem.

[4.1] Pirmās instances tiesa atzinusi /pers. B/ par vainīgu Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un noteikusi viņam sodu – brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 6 mēnešiem. Savukārt apelācijas instances tiesa atzinusi, ka netika ievērotas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tādēļ apsūdzētajam nosakāmais sods ir mīkstināms. Vienlaikus tiesa atzinusi, ka /pers. B/ ir sodāms ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem 6 mēnešiem – tas ir, viņam nosakāms par 1 gadu ilgāks brīvības atņemšanas soda termiņš, nekā bija noteikusi pirmās instances tiesa.

Tādējādi apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas pārkāpumu, jo ir noteikusi /pers. B/ par 1 gadu ilgāku brīvības atņemšanas soda termiņu, nekā bija noteikusi pirmās instances tiesa, kas noveda pie apsūdzētā stāvokļa pasliktināšanas. Ievērojot norādīto, apelācijas instances tiesa ir taisījusi pretrunīgu spriedumu, jo pretēji atzinumam par nepieciešamību mīkstināt /pers. B/ noteikto sodu faktiski ir noteikusi viņam smagāku sodu.

[4.2] Turklāt pretēji pirmās instances tiesas viedoklim apelācijas instances tiesa nav konstatējusi Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 12.punktā paredzēto atbildību pastiprinošu apstākli.

[4.3] Atsaucoties uz Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008.gada 1.jūlija lēmumu „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā", kā arī judikatūrā pausto atziņu par Krimināllikuma 49.[1]pantā un 58.panta piektajā daļā norādīto seku piemērošanas kritērijiem gadījumos, ja tiesa konstatē, ka nav ievērotas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 22.maija lēmumu lietā Nr. SKK-253/2012 (11340003409), Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 8.jūnija lēmumu lietā Nr. SKK-284/2012 (11180174707)*), apsūdzētais lūdz noteikt viņam sodu, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]pantu.

Apsūdzētais uzsver, ka nožēlo izdarīto, ir mēģinājis noslēgt izlīgumu ar cietušo, gribējis atvainoties cietušajam un atlīdzināt radušos zaudējumus, nav izdarījis nevienu likumpārkāpumu 7 gadu 8 mēnešu laikā pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, viņam ir 5 bērni, 4 no tiem ir nepilngadīgi. Brīvības atņemšanas sods nesekmēs viņa resocializāciju un nesasniegs soda mērķi, tam būs negatīva ietekme, jo šis soda veids liegs viņam iespēju rūpēties par ģimeni.

[4.4] Apelācijas instances tiesas atzinums, ka lietā nav konstatējams Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktais atbildību mīkstinošs apstāklis – proti, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts cietušā prettiesiskas vai amorālas uzvedības ietekmē –, un viedoklis, ka minēto atbildību mīkstinošo apstākli ir iespējams konstatēt tikai gadījumos, ja cietušais bijis vardarbīgs, smagi aizskāris godu vai citās prettiesiskās darbībās pret vainīgu vai kādu trešo personu, nav pamatots.

Cietušā prettiesiska rīcība atbilst Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 171.panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma pazīmēm, kas izpaužas kā atrašanās acīmredzamā alkohola reibumā un agresīva uzvedība. No lietas materiālos esošajām liecībām secināms, ka cietušā reibuma stāvoklis bijis tāds, kas aizskar cilvēka cieņu. Apsūdzētais uzsver, ka reibuma stāvoklis ietekmējis cietušā uzvedību, kā rezultātā tā nav bijusi atbilstoša sabiedrībā vispārpieņemtam cilvēka uzvedības veidam sabiedriskā vietā.

Liecinieču /pers. D/ un /pers. E/ liecības pierāda, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts cietušā amorālas un prettiesiskas uzvedības rezultātā. Cietušais alkohola iespaidā grīļojies, uzvedies agresīvi, grūdies jeb kritis virsū apsūdzētajam, pieprasījis naudu un cigaretes no kafejnīcā esošajām personām, tajā skaitā no apsūdzētā un viņa sievas, lamājies necenzētiem vārdiem, aizskarot apsūdzētā godu, turklāt apsūdzētais un viņa sieva bija spiesti pārtraukt savas likumīgās darbības – atpūtu kafejnīcā.

[4.5] Abas zemāko instanču tiesas nepamatoti atzinušas, ka nav gūta pārliecība par to, ka /pers. B/, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus.

Kopš noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas ir pagājuši vairāk nekā 7 gadi, šajā laikā apsūdzētais nav izdarījis nevienu likumpārkāpumu un dzīvojis atbildīgi, ar savu uzvedību ir pierādījis, ka viņš respektē sabiedrībā pastāvošās uzvedības normas.

[4.6] Abas zemāko instanču tiesas, nosakot sodu /pers. B/, nav ievērojušas soda individualizācijas principu un krimināLsodu politikas koncepcijas kopsavilkumā ietvertos krimināLsodu risinājumu variantus un ieteikumus krimināLsodu politikai saistībā ar Latvijas dalību Eiropas Savienībā.

[4.7] Iepriekš norādīto pārkāpumu rezultātā apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi Krimināllikuma 46.pantā noteiktos soda noteikšanas vispārīgos principus un taisījusi nelikumīgu nolēmumu.

Motīvu daļa

[5] Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 27.septembra spriedums atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /pers. B/ kasācijas sūdzība noraidāma.

[5.1] Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz konkrētiem lietā iegūtiem un tiesas sēdē pārbaudītiem pierādījumiem, ir konstatējusi apsūdzētā /pers. B/ darbībās visas nepieciešamās un obligātās Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Pamatojoties uz lietā iegūtajiem, pārbaudītajiem un novērtētajiem pierādījumiem, pirmās instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētā /pers. B/ vainīgums pierādīts ārpus saprātīgām šaubām. Arī apelācijas instances tiesai nav radušās saprātīgas šaubas par apsūdzētā /pers. B/ vainīgumu. Kriminālprocesa

likuma būtiskus pārkāpumus pierādījumu novērtēšanā, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai, Augstākā tiesa nekonstatē.

[5.2] Augstākā tiesa atzīst par nepamatotu apsūdzētā /pers. B/ viedokli, ka apelācijas instances tiesa, nosakot smagāku brīvības atņemšanas sodu, nekā bija noteikusi pirmās instances tiesa, ir pieļāvusi Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas pārkāpumu un tādējādi pasliktinājusi apsūdzētā stāvokli.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 6 mēnešiem.

Apelācijas instances tiesā krimināllieta iztiesāta sakarā ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona prokuratūras prokurores A. Voino apelācijas protestu un apsūdzētā /pers. B/ apelācijas sūdzību. No apelācijas protesta satura ir redzams, ka tajā lūgts atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par apsūdzētajam noteikto soda mēru un šajā daļā taisīt jaunu spriedumu, nosakot /pers. B/ sodu atbilstoši apsūdzības uzturētāja pirmās instances tiesā paustajam viedoklim – proti, brīvības atņemšanu uz 6 gadiem.

Kriminālprocesa likuma 562.panta trešā daļa noteic, ka smagāka soda noteikšana apsūdzētajam pieļaujama tad, kad šā iemesla dēļ iesniegts prokurora protests vai cietušā sūdzība, kā arī tad, ja pēc prokurora protesta vai cietušā sūdzības apsūdzība grozīta uz smagāku.

Savukārt saskaņā ar Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punktu gadījumā, ja tiesa konstatē, ka nav ievērotas personas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tā var šo apstākli ņemt vērā pie soda noteikšanas un sodu mīkstināt.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka par Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu /pers. B/ ir nosakāms sods – brīvības atņemšana uz 5 gadiem –, konstatējusi, ka izskatāmajā lietā pieļauts tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpums, ņēmusi vērā šo apstākli, mīkstinājusi /pers. B/ nosakāmo sodu par 6 mēnešiem un sodījusi viņu, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem 6 mēnešiem.

Ievērojot norādīto, Augstākā tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesa, nosakot sodu /pers. B/, ir ievērojusi Kriminālprocesa likuma 562.panta trešās daļas un Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punkta prasības.

[5.3] Augstākā tiesa atzīst par nepamatotu apsūdzētā viedokli, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti nav konstatējusi Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 5.punktā norādīto atbildību mīkstinošu apstākli – to, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts cietušā prettiesiskas vai amorālas uzvedības ietekmē.

Apelācijas instances tiesa izvērtējusi apsūdzētā apelācijas sūdzībā norādītos apstākļus un atzinusi, ka tie neatbilst Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 5.punkta jēgai. Savu viedokli apelācijas instances tiesa pamatojusi ne tikai ar atsauci uz likuma normām, bet arī ar Augstākās tiesas judikatūru un Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008.gada 1.jūlija lēmumā „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" paustajām atziņām.

Augstākā tiesa konstatē, ka apsūdzētā /pers. B/ viedoklis par to, ka apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 5.punktu, ir pamatots ar kasācijas sūdzības autora viedokli par lietā iegūto pierādījumu vērtējumu, savukārt apsūdzētā viedoklis par lietā iegūto pierādījumu citādu vērtējumu, ja tiesa pierādījumu vērtēšanā nav pieļāvusi Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, nevar būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai.

Turklāt apelācijas instances tiesa pievienojusies pirmās instances tiesas secinājumam, ka nav pamata saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par apsūdzētā /pers. B/ atbildību mīkstinošu atzīt apstākli, ka viņš nožēlo izdarīto. Apelācijas instances tiesa pamatojusi savu atzinumu ar atsauci uz likuma normām un lietā esošajiem pierādījumiem.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmo un trešo daļu kasācijas instances tiesa lietas faktiskos apstākļus nenoskaidro un pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

[5.4] Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi un argumentēti noraidījusi apelācijas sūdzībā pausto viedokli par Krimināllikuma 55.panta nosacījumu piemērošanas iespējamību.

Apelācijas instances tiesa atzinusi par pamatotu pirmās instances tiesas viedokli, ka lietā nav iegūta pārliecība par to, ka /pers. B/, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus un pamatoti norādījusi, ka nosacītas notiesāšanas piemērošana ir tiesas tiesības, nevis pienākums, un likums neuzliek tiesai pienākumu īpaši motivēt, kāpēc netiek piemēroti Krimināllikuma 55.panta nosacījumi.

[5.5] Apelācijas instances tiesa, ņemot par apsūdzētajam /pers. B/ nosakāmo sodu, atbilstoši Krimināllikuma 46.panta otrajā daļā noteiktajam ir izvērtējusi viņa izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī /pers. B/ personību (tajā skaitā ziņas par to, ka /pers. B/ ir pieci bērni). Izdarītos atzinumus apelācijas instances tiesa ir pamatojusi ar lietā iegūtajām ziņām par šiem apstākļiem, atzinusi, ka lietā nav konstatēti apsūdzētā atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi, un ņēmusi vērā Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi. Tādējādi apelācijas instances tiesas atzinums par apsūdzētajam /pers. B/ nosakāmo sodu ir pamatots ar atzinumiem, kas izdarīti, izvērtējot Krimināllikuma 35. un 46.pantā norādītos apstākļus.

Tādējādi Augstākā tiesa atzīst, ka, ņemot par apsūdzētajam nosakāmo sodu, apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus un Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, kas būtu par pamatu apelācijas instances tiesas lēmuma atcelšanai vai grozīšanai daļā par apsūdzētajam /pers. B/ noteikto sodu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 27.septembra spriedumu, bet apsūdzētā /pers. B/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A. Poļakova

Tiesnesis V. Čiževskis

Tiesnesis P. Opincāns